

АБОНАМЕНТЪ:

За България год. 20 л.
6 м. 12 л.
За странство . 40 л.
Един брой 20 стат.

ДОБРУДЖА

Органъ на централния добруджански народен съветъ

Градска Библиотека

Варна

Редътъ е на Ромжия да каже своята дума.

Въ потата, която конференцията дръжи на българската делегация по поводъ отговора на България по протокола за миръ, специално за Добруджа се казва, че въпросътъ не можелъ да намѣри мѣсто въ нашия договоръ. Очевидно, конференцията смѣта, че въ договора за миръ съ България могатъ да намѣрятъ мѣсто само въпроситѣ, които засѣгатъ границитѣ на отечеството ни отъ 1915 година.

Значи ли това, че въпросътъ за Добруджа конференцията счита за ликвидирания?

По-рано нѣколко парижки телеграми съобщиха: Добруджанскиятъ въпросъ ще се разгледа въ свързка съ мирния договоръ съ Унгария; други го поставиха въ зависимостъ отъ приобивитѣ на Ромжия въ Бесарабия, а трети твърдѣха, че желанието на конференцията било, българите и ромжия да се споразумѣятъ. И тритѣ тия съобщения показваха само едно положително, че конференцията се е занимавала съ добруджанския въпросъ. Това заключение се потвърждава и отъ факта, дѣто ромжиятѣ печатъ на нѣколко пѣти публична организирана тревога за „загубването на Добруджа“.

Парижкитѣ съобщения и ромжиятѣ тревога спрѣха почти едновременно въ момента, въ който на свѣта се съобщи, че съюзницитѣ не намиратъ основания да взематъ територии отъ съюзна държава, за да ги даватъ на единъ неприятелъ.

Така поставенъ въпроса, трѣбва да се прѣдполагатъ три положения: 1) че добруджанскиятъ въпросъ може да се разрѣши въ наша полза отъ конференцията, като Ромжия бжде компенсирана на друго мѣсто; 2) че неговото разрѣшение ще бжде прѣдметъ на специални прѣговори между България и Ромжия и 3) че тоя въпросъ се счита за ликвидирания съ клаузитѣ за защита на малцинствата.

Кое отъ тия три положения е вѣрно, мѣчно може да се отговори. Най-вѣроятно е, че съюзницитѣ държатъ добруджанския въпросъ отворенъ, за да си запазятъ поле за маневриране, спрямо Русия и спрямо Ромжия, която, за голѣмо очудване на всички источни държави, и до сега се подсмива надъ внушенията и заплашванията на конференцията.

Така или иначе, но на Добруджа е сждено за втори пѣти да бжде предметъ на политическа спекула, при която България ще трѣбва да откупува своитѣ права съ известни ангажменти отъ икономическо или политическо естество. Не е изключено, разбира се, България и съвсѣмъ да бжде отстранена на първо врѣме отъ сѣдлката, въ случай, че новата политическа констелация на изтокъ се

реализира тъй, както си я прѣдставляватъ парижкитѣ банкери, приспани отъ Венизелосъ и С. ие. Разс или късно, обаче, добруджанскиятъ въпросъ ще може да се рѣши окончателно само като български въпросъ. Какъ?

Два изхода сж възможни: или ромжиятѣ ще влѣзатъ въ прѣговори съ насъ, или ние ще подиримъ сътрудничество на ония сили, съ които Ромжия има да урежда смѣтки. Тоя въпросъ, значи, може да се рѣши само на политическа почва и затова алармитѣ на нѣкой ромжия вѣстници за революция въ Добруджа, ако не сж единъ шантажъ, съ цѣлъ да се изгонятъ и унищожатъ всички по-събудени българи, сж плодъ на безмисленъ страхъ.

Добруджанското движение не черпи своята смисълъ на съществуване отъ империалистическитѣ стрѣмления на България, нито пъкъ е плодъ на чужди интриги; то се роди слѣдъ 1913 година, когато именно ромжиятѣ империалистическа политика се намѣси, за да използва авантюрата, която докара втората балканска война. Отъ това слѣдва, че добруджанското движение и по произходъ, и по развитие е едно свободително движение. То изникна като българско движение съ ясно опрѣдѣлената цѣлъ, да подложи, по пѣти на политическата борба, на ревизия ромжия-българскитѣ отношения. Революционната борба тукъ е изключена, понеже днешнитѣ ромжия-български отношения се опрѣдѣлятъ изключително отъ добруджанския въпросъ, чийто размѣри въ дълбочина и широчина сж строго опрѣдѣлени. Отъ друга страна, опитътъ показа и на насъ, и на ромжиятѣ, че една война за Добруджа никога нѣма да ни даде повече отъ това, което двѣтѣ страни биха получили при взаимно споразумѣние. Ако ли нѣкой отъ двѣтѣ получи нѣщо повече, то трѣбва много скъпо да се заплаща, защото съ намѣсата на чужди интереси, на сцената се появява въпросъ за компенсиранието имъ.

Плебисцитътъ би ни далъ едно окончателно и здраво разрѣшение на добруджанския въпросъ, но ромжиятѣ го отказаха и конференцията не счете за нужно дори и да се занимае съ него. Сега е редътъ на ромжиятѣ да кажатъ, какво мислятъ. Ако тѣ изпуснатъ тоя моментъ, вината нѣма да бжде наша, ако ние подиримъ своето право по ония политически пѣтища, по които Ромжия въ 1913 год. ни докара до Букурещкия миръ.

М. Бончевъ.

Четете в-къ „Добруджа“.

Добруджанскиятъ въпросъ и мирътъ на Балканитѣ.

Защо Ромжия иска да задържи Добруджа. — Етническиятъ съставъ и географическиятъ условна на областта. — Втора Македония. — Турцитѣ за разрѣшението на добруджанския въпросъ.

Турскиятъ политико-икономистъ Сабри Шинаси бей помѣства въ колонитѣ на цариградското списание „Икисадюнъ“ една статия, въ която разглежда ромжия въпросъ отъ политико-икономическа гледна точка:

„Ромжия, лише той, безспорно, е една земеделска и охотна индустриална страна. Прѣди войната тя продоволствуваше Цариградъ съ своитѣ брашна, петролъ и пр. и конкурираше даже Америка и Русия.“

Патриотитѣ-чокои не се съгласиха съ голѣма охота да влѣзе Ромжия въ войната, защото се бояха отъ разорение. Като че ли тѣ прѣдвиздаха, че Ромжия ще прѣтърпи икономически крахъ, отъ който най-много ще страда едната земеделска индустрия. Съблизнителнитѣ обещания за ограбване чуждитѣ земи тикнаха Ромжия въ войната на страната на Съглашението. Ромжия бѣше побѣдена.

Тогав ромжиятѣ, сломенни духомъ и разочаровани отъ фантастичнитѣ си бѣжове, се помириха съ положението си. Скоро, обаче, разгромътъ на царска Русия вдѣхна надеждата у ромжиятѣ, че могатъ да заграбятъ Бесарабия. И когато слѣдъ прѣврата на болшевикитѣ четворниятъ съюзъ склучи съ тѣхъ Брестлитовскиятъ миръ, побѣдена Ромжия получи цѣла Бесарабия срѣщу Добруджа и частични отстъпки на австро-унгарската граница.

Ромжиятѣ получи Бесарабия, но при все това тамъ тѣ не бѣха спокойни тъй, както въ Добруджа, понеже бесарабскитѣ ромжия, малоруси и българи по никой начинъ не искаха ромжия управление; тѣ прѣдпочитаха автономия или независимостъ прѣдъ ромжиятѣ управа.

Настѣпни обратъ въ войната. Съглашението спечели побѣдата. Ромжия побѣраа да си поиска цѣла Добруджа, която и се възвѣрна и си присѣдини цѣла Буковина, Седмоградско, частъ отъ Галиция — за която има споръ съ Полша — и една частъ отъ унгарски Банатъ, за който пакъ се кара съ сѣрбитѣ. Ромжия съ тѣзи нови придобити земи се уголѣми двойно.

Разбира се, при едно такова увеличение на територитѣ ромжиятѣ икономически животъ чувствително пострада. Въ бѣдаше, ако ромжиятѣ успѣятъ да запазятъ сегашнитѣ си територии, тѣ ще има да се справятъ съ извънредно трудни икономически задачи. За да се облекчатъ въ това отношение, ромжиятѣ мислятъ, че трѣбва да запазятъ за себе си Добруджа.

При сжществуващитѣ условия, ще успѣятъ ли ромжиятѣ да запазятъ тия провинции: Добруджа, Бесарабия? Споредъ мнѣнието на мѣрдаванъ в. „Танъ“, възстановяването на Русия въ старитѣ прѣдѣли било главната задача на Съглашението. Въ такъвъ случай Ромжия ще трѣбва да върне Бесарабия на бившия и стопанинъ — Русия. Сѣмъ нѣма, че Съглашението ще прѣдпочете една по-велика, по-стара и страдала за съюзницката кауза Русия прѣдъ една Ромжия, която не е допринесла сжществени услуги на съюзницитѣ, а напротивъ и до днесъ не прѣстава да бжде товаръ и да създава всевъзможни грижи на съюзницитѣ си.

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ

се плаща по споразумение.

Адресъ:

ул. „Левски“ № 16
Телефонъ № 196Излиза
срѣда и сѣбота.

Ръкописи не се връщатъ.

А съ Добруджа какво ще стане? Както е известно, Добруджа е населена въ болшинството си отъ чужди на ромжиятѣ елементи. Споредъ една европейска статистика до 1915 год., въ Добруджа прѣдимството взематъ българитѣ, послѣ идватъ мохамеданитѣ (турци и татари) и най-сетнѣ идватъ придошлитѣ чиновници и други ромжия.

Ромжия, която претендира за римляноското наследство, знае етническиятъ и географически условна на Добруджа, които не сж въ нейна полза, защото аспирира още за Добруджа? Много просто. Първо, защото Добруджа е отнета отъ една побѣдена и неприятелска на Съглашението страна и второ, защото Добруджа е най-плодородната и тѣста частъ отъ военната плячка.

Е добръ, населението тамъ въ своето болшинство иска ли да остане подъ ромжиятѣ иго?

Категорично мога да заявя, че не иска, понеже напоследъкъ избѣгнитѣ отъ тая областъ наши сънародници разправятъ, какво въ Добруджа владѣе хаосъ: тамъ били господари неотговорнитѣ жандарми и началници, които вършили арести и золуми на всѣка крачка... При все това, ромжиятѣ, чувствувайки своето нищожество, *прибѣгватъ къмъ подкупъ и угодничество, подобно на гърцитѣ прѣдъ мюсюлманското население, за да го иматъ на своя страна.*

Увидъ напразни сж тѣхнитѣ усилия; въ тѣхнитѣ примки нѣма да попаднатъ, освѣтъ нѣкои наивни и жалки хора. Всѣки съзнателенъ човѣкъ съ възмущение ще отхвърли подобни ласки и подкупъ.

Споредъ показанятия на сжщитѣ бѣжанци, въ Добруджа най-вече се прѣслѣдватъ българитѣ: арестували ги и измѣчвали нечовѣшки...

Ето картината на положението въ Добруджа. При тѣзи условия, тамъ ще настѣпни ли миръ и спокойствие? Ромжиятѣ лесно ли ще глѣтнатъ това тѣло парче? Близкото бѣдаше ще ни покаже. Нека се надѣваме, че великитѣ побѣдителки, които рѣшаватъ сжбнитѣ на свѣта, щомъ като сж рѣшени да въздѣрятъ редъ и миръ между народитѣ, нѣма да игнориратъ сждбата на този чуждъ за ромжиятѣ край. Ако тѣ искрено желаятъ да се тури край на умразитѣ и антагонизма между народитѣ, нека оставятъ на страна съюзницитѣ си интереси и рѣшатъ сждбата на тази нещастна Добруджа съгласно волята на населението. Инакъ, отъ Добруджа ще се създаде втора Македония. Мирътъ на Балканитѣ, безъ справедливо разрѣшение на добруджанския въпросъ, нѣма да бжде траенъ.

Блокадата на Ромжия.

Цариградскиятъ в. „Журналъ д'Орианъ“ пише:

„Както е известно, Съглашението наложи икономическа блокада на Ромжия, за да я подчини на рѣшенията на конференцията. Вслѣдствие на тая мѣрка, всички стоки, прѣдначинени за Ромжия, бѣха разтоварени тукъ.“

Като резултатъ на блокадата, въ Ромжия започнала да се чувства липсата на прѣдмети отъ първа необходимостъ, а това е прѣдизвикало сериозни вълнения. Властитѣ се мѣчатъ да успокоятъ населението“.

Положението.

Първият български делегат при конференцията г. Т. Тодоров се връща, носйки окончателния текст на договора, който, според официалните съобщения, се отличава твърде малко от проекто-договора. Допуснати са само малки измения в подробностите.

Камарата е свикана за да се запознае със съдбата, която парижките дипломати са отредили на България и да даде мандат на г. министър-председателя да подпише договора. Първото заседание на камарата ще се състои утре, в събота.

Договорът създава на България едно невъзможно положение за мирно развитие, а на Балканите — нови огнища на конфликти. При такова положение, естествено, България ще трябва да си постави въпроса за мърките, които са необходими, за да облекчи наложените й условия, а съ течение на времето и съвсем да се освободи от тях.

Има ли правителството пред вид известни възможности в тая смисъл?

Възъзвешената, които г. министър-председателят направи пред журналистите, той загатна, че се надява да постигне известно споразумение със сръбите. Това е една от възможностите, без съмнение, но какво може да ни даде тя?

Да вземем възъзвешената федерация при днешното положение, когато сръбите не се подвоумиха да искат територии от старата територия на Царството, че дори и да се надвеси над София, е невъзможно. Илюзии да си правим не бива.

Душата на българския народ е разбита преди всичко от сръбите, които в 40 години три пъти ни трошат живота.

За другите възможности, понеже днес не са на дневен ред, ние няма да говорим тук. Ще отблъжваме само, че положението ни налага извънредно въздържание, за да може целият народ да се ориентира и спокойно произнесе върху бъдещата си съдба.

Конференцията най-сетне се е ршила да действва енергично спрямо Романия. Според вчерашна една телеграма, предадена твърде мъгляво поради пропуснати пасаж, конференцията е поискала от романското правителство да подпише Сан-Жерменския договор (с Австрия), да изпрати Унгрия, да предаде пляката, взета от тая нещастна страна и да се подчини на решението на конференцията. Отговорът на Романия не се знае още, но сигурно е, че романите и сега ще намират пляката да се отърват от натиска на конференцията, мърките на която са ефикасни само за победените.

Главно романите упорствуват по въпроса за покровителството на малцинствата, защото това покровителство,

ако днешния политико-икономически режим в кралството бъде запазен, Романия, при положението, че включва в пръв път си около 6 милиона чужди елементи, ще стане арена на едно непркъснато вмешателство въ вътрешните й работи от страна на лигата на изродите, или пък пръко от страна на великите сили. Наистина, романите са майстори да се откупват с икономически концесии, но по тая пък „велика Романия“ може да достигне до велико нищожество, защото чужденците ще станат господари на богатствата и, а следователно и на политическата й независимост.

За да избегне опасността, Романия или трябва да пръмахне днешния феодално-бюрократически строй, или да ограничи апетитите си. При всяко друго положение, тя ще грохне при първия удар от вън. Близкото бъдеще ще ни покаже, какъ ще се справят с това положение въ Букурещ.

Югославия, която се намира въ процеса на формация, дълго още ще страда от вътрешни кризи. Само Гърция, под покровителството на френските банкери, се радва на евтино спечелените успехи.

Добруджанският конгрес.

Едно мнение.

Конгресът на добруджанци се свиква при едно тежко за българския народ време. България губи Тракия, Струмица, Босилеград и Цариград; за Македония нищо не се знае, а съдбата на Добруджа остава неопределяна. При такова положение, първата задача на конгреса ще трябва да бъде, да определи ясно и категорично директивите на бъдещето ръководно тяло на движението.

Съ огледъ на това, че Изтокът още кипи и че окончателното установяване на мира неминуемо ще докара съществени промени въ досега създаденото положение, добруджанци ще трябва силно да подчертаят, че борбата за Добруджа е една политическа борба. Изхождайки от това становище, ние, които населяваме областта, въ която се кръстосват интересите на три държави — Романия, Русия и България — ще можем лесно да намерим пляката, по която ще достигнем разрешението на добруджанския въпрос. Въ всеки случай, нека внимателно се пази, да не създадем от Добруджа една втора Македония, защото ще я загубим за винаги.

Нашата работа трябва да се ръководи от същия принцип, от който се ръководи всяка съвременна политика: „Да се съгласува възможното съ желаното.“ Иначе, движението ще се изроди умре.

Ст. Б.

пр., което не биваше да надминава 10 хиляди души, се прибавят още 3,000 души погранични роти.

Чл. 83. От деня на влизането въ сила на договора, всички военни параходи се смятат за предадени на съюзниците. Въ окончателния текст се предвижда, че България има право да държи на Дунава и по морските брегове за полицейски надзор и риболовство 4 торпильора без торпили и 6 парни лодки.

Чл. 109, алинея 2. Военно-пленниците и интернираните, които са наказани за свои действия, извършени след 1 юни 1919 г., няма да бъдат повърнати. Датата 1 юни 1919 г. е замънена съ 15 октомври 1919 г.

Чл. 110 се допълва съ постановление, което признава правото на всяка държава да освободи пленниците преди влизането въ сила на договора.

Чл. 121, алинея 5. Изплащанията на 1 юни 1920 г. и на 1 януари 1921 г. ще включват и годишна лихва 2%, пръсметана начина от 1 януари 1920 г. върху общия сборъ на сумата, дължима от България. Въ същия членъ е помъстена нова алинея 7-ма, съ която се пръдоставя правото на изплащане, освън въ злато, въ българска монета, въ движими и недвижими имоти, на които стойността ще се определя по справедлива оценка от комисията на репарациите и се признава правото на комисията да продължава срока на изплащанията и за повече от 37 години.

Чл. 129. Отнасятъ се въ завършение на смътката на България, сръщу задълженията и за поправки, всички суми, дължими на България по постановленията на част VIII (финансови клаузи), част IX (икономически клаузи) и част XI (пристанища, водни и железни пътища, от настоящия договор. Съ новия членъ 129 се признава правото на комисията да влише въ кредит на България всички плащания, които тя намери за умъстно, произхождащи от част VIII, IX и XI.

Чл. 133. Въ окончателния текст на този членъ се пояснява, че България ще плаща разносните по окупацията само от деня на примиренето до влизането на мирния договор въ сила и то само за ония войски, които са се намирали въ пръв път, определени от сегашния договор. Обяснява се също, че окупацията ще трае само до влизането въ сила на настоящия договор.

Чл. 141. Държавите, които ще получат български територии, съгласно настоящия договор, се задължават да поемат, при условия, определени по-сетне, част от българските държавни дългове, каквито са били на 1 август 1914 г. Датата 1 август 1914 г. е замънена съ 11 октомври 1915 г.

Чл. 146. Всяко задължение да се плаща въ наличност по изпълнение на настоящия договор, трябва да се смъта въ злато, освън въ случай на противни постановления, помъстени въ настоящия договор или въ допълнителни договори и конвенции. Въ окончателния текстъ се признава, че България не е длъжна да плаща въ злато ефективно, а трябва да плаща въ левизи сръщу страната, дъто става плащането.

Чл. 151. Въ окончателния текстъ се помъстятъ една втора алинея, която предвижда, че митническите такси ще се плащатъ въ злато въ всеки случай, когато такова плащане е било установено до 28 юли 1914 г.; определянето на стойността на златния лев въ банкноти ще става периодически от комисията.

Чл. 177. Проектътъ предвиждаше обезщетенията на поданици на съюзни и сдружени държави, които ще стават за смътка на България, да могат да се взиматъ отъ намиращите се въ територията или подъ контрола на рекламиращата държава имоти на български поданици. Къмъ буквата Д се прибавя нова алинея, че българските поданици, указани въ буквата и, увърдени отъ незаконно взетите сръщу имотите имъ мърки, ще иматъ право на обезщетение предъ арбитражния съдъ.

Чл. 182. Къмъ този членъ е прибавено, че аномалната експлоатация или лишаването отъ владение на концесии въ българска територия трябва да произхождатъ отъ войната или отъ военни мърки.

Печатница „Гутенберг“ — София.

Изменията въ проекто-договора.

Териториалните клаузи неизмъни. Облекченията които е получила България.

По специалните клаузи, отговорътъ на съюзниците съдържа следните важни измения:

Чл. 69. Къмъ числото на въоръжените жандарми, митническа стража и